

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 390/2011-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 19. októbra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti P., a. s., B., zastúpenej A., s. r. o., B., konajúcou prostredníctvom konateľ'a a advokáta Mgr. T. K., vo veci namietaného porušenia jej základných práv zaručených čl. 26 ods. 1 a 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3 Co 206/2009 zo 14. apríla 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti P., a. s., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 31. augusta 2011 faxom a 5. septembra 2011 poštou doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti P., a. s., B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenia svojich základných práv zaručených v čl. 26 ods. 1 a 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom

Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Co 206/2009 zo 14. apríla 2011 (ďalej aj „rozsudok zo 14. apríla 2011“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ zverejnil 23. septembra 2002 v denníku S. článok s názvom „*Milionársky klan L.*“ (ďalej len „článok“). Doc. JUDr. Ing. V. L., CSc. (ďalej len „navrhovateľ“), podal 18. marca 2003 Okresnému súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) žalobu o ochranu osobnosti, ktorou žiadal okresný súd zaviazať sťažovateľa, aby sa ospravedlnil za uverejnenie 3 nepravdivých údajov uvedených v článku a priznať mu náhradu nemajetkovej ujmy v sume 33 193,92 € a náhradu trov konania. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 16 Ct 9/2003 z 26. marca 2009 (ďalej len „rozsudok z 26. marca 2009“) zaviazal sťažovateľa ospravedlniť sa za 3 nepravdivé údaje uvedené v článku a vo zvyšku žalobu navrhovateľa zamietol a žiadnemu z účastníkov konania náhradu trov konania nepriznal.

Na základe odvolania podaného navrhovateľom v predmetnej veci rozhodoval krajský súd, ktorý svojím rozsudkom zo 14. apríla 2011 potvrdil rozsudok okresného súdu z 26. marca 2009 v časti výroku, ktorým bola sťažovateľovi uložená povinnosť uverejniť ospravedlnenie, rozsudok, čo sa týka druhého výroku (výrok o zamietnutí zostávajúcej časti žaloby o uverejnenie ospravedlnenia), zmenil tak, že sťažovateľa zaviazal vložiť do ospravedlnenia štvrtú odrážku v znení, „*že v štatutárnych orgánoch B., s. r. o., sedí V. L. starší*“, rozsudok v časti nároku na zaplatenie nemajetkovej ujmy zmenil tak, že sťažovateľa zaviazal navrhovateľovi zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy v sume 7 000 €, ako aj náhradu trov konania v sume 2 721,58 € spolu s trovami právneho zastúpenia v sume 4 177,34 €.

Podľa sťažovateľa v uvedenom konaní došlo k porušeniu jeho práva na súdnu ochranu v dôsledku toho, že súdy zúčastnené na rozhodovaní v predmetnej veci svoje rozhodnutia (rozsudok okresného súdu z 26. marca 2009 a rozsudok krajského súdu zo 14. apríla 2011) nedostatočne odôvodnili a nevysporiadali sa s obranou sťažovateľa.

V konaní v tejto veci podľa sťažovateľa ani po vykonaní dokazovania nebolo preukázané, či zverejnené údaje v článku sú skutočne nepravdivé, a preto súdmi zúčastnenými na rozhodovaní v tejto veci prijatý právny záver nevyplýva logicky zo skutkových zistení, ktoré boli preukázané v rámci konania. Dôkazy, ktoré krajský súd v predmetnom konaní vykonal, ako ani skutkový stav zistený okresným súdom „*neposkytujú skutkový základ pre právny záver vyjadrený vo výroku*“ rozsudku krajského súdu zo 14. apríla 2011, ktorým bol rozsudok okresného súdu z 26. marca 2009 zmenený.

Napriek tomu, že sa účastníci predmetného konania vo svojich vyjadreniach zhodli, že účelom uvedeného článku bolo poukázať v súvislosti so zatknutím V. L. mladšieho na jeho financovanie v zahraničí, krajský súd v rozsudku zo 14. apríla 2011 nesprávne skonštatoval, že „*z obsahu Článku nevyplýva úmysel, pre ktorý podľa vyjadrenia svedka mal byť Článok uverejnený. Preto pre konanie nie je rozhodujúce, čo tvrdil odporca a svedok následne v konaní. Jedine ak by tento vyplýval z obsahu Článku, by bolo možné toto tvrdenie zobrať do úvahy.*“.

Krajský súd v rozsudku zo 14. apríla 2011 zmenil rozsudok okresného súdu z 26. marca 2009 v časti uverejnenia ospravedlnenia za výrok, „*že v štatutárnych orgánoch B., s. r. o., sedí V. L. starší*“, pretože uvedenú informáciu považoval za nesprávne uvedenie podnikania navrhovateľa, čo môže narušiť vzťahy s jeho obchodnými partnermi. Podľa sťažovateľa skutočnosť, že navrhovateľ v konaní nie je štatutárnym orgánom spoločnosti B., s. r. o., je nepresnosť uvedená v článku, avšak táto nie je spôsobilá neoprávneným spôsobom zasiahnuť do osobnostných práv navrhovateľa. Navrhovateľ bol do 17. októbra 2002 konateľom spoločnosti B., s. r. o., a od 18. októbra 2002 po zmene právnej formy bol predsedom predstavenstva tejto spoločnosti. Podľa sťažovateľa aj prípadné uvedenie čiastočne nepravdivého údajá nezakladá bez ďalšieho zásah do práv na ochranu osobnosti.

Výpovede svedkov v konaní, ktorými boli osoby blízke navrhovateľovi, či už v pracovnom alebo obchodnom vzťahu, možno považovať len za nepriame svedectvá týkajúce sa skutočnosti zníženia vážnosti osoby navrhovateľa. Keďže samotní svedkovia nekonštatovali, že na základe uvedeného článku bola pred nimi samotnými znížená vážnosť

a dôvera k navrhovateľovi, preukázať uvedenú skutočnosť by mohli iba výpovede osôb, ktoré obchodné styky s navrhovateľom prerušili. Faktom zostáva, že zamestnancov a obchodných partnerov navrhovateľa mohla ovplyvniť v čase uverejnenia článku aktuálna téma zadržania syna navrhovateľa na území Juhoafrickej republiky, avšak *„tento širší pohľad na príčinnú súvislosť uverejnenia Článku a zníženia dôstojnosti V. L. Súd neskúmal“*.

Podľa sťažovateľa zo svedeckých výpovedí nebolo v súdnom konaní preukázané, že zverejnené údaje boli nepravdivé. V tejto súvislosti poukázal na svedeckú výpoveď jednej zo svedkýň, z ktorej vyplynulo, že navrhovateľ, resp. spoločnosť, v ktorých bol zainteresovaný, mohol kupovať obilie za iné ceny ako ostatní obchodníci, pretože ceny na burze, za ktoré vo všeobecnosti nakupovali obchodníci, a ceny obilia zo štátnych hmotných rezerv sa odlišovali.

V rámci konania v tejto veci nebolo taktiež preukázané, či *„výlučne a v priamom dôsledku uverejnenia predmetného Článku mohlo vôbec dôjsť k zásahu do práv V. L.“*

Sám navrhovateľ ako žalobca v rámci konania pred súdmi zúčastnenými na rozhodovaní v tejto veci konštatoval, že sťažovateľ uverejnil o ňom asi 50 článkov, na základe ktorých došlo k poškodeniu jeho osobnostných práv (a práv jeho rodiny). Navrhovateľova výpoveď ani výpovede svedkov v konaní nepreukázali, že k poškodeniu jeho osobnostných práv došlo práve na základe predmetného článku.

V predmetnej veci nebolo preukázané akékoľvek konkrétne porušenie osobnostných práv navrhovateľa, preto sloboda prejavu sťažovateľa nemala byť obmedzená. Súdny zúčastnený na rozhodovaní v tejto veci podľa sťažovateľa nezistovali dostatočne existenciu základných podmienok obmedzenia slobody prejavu, a napriek tomu dospeli k právnomu záveru, ktorý nemá oporu v skutkových zisteniach, a preto rozhodnutia vydané súdmi zúčastnenými na rozhodovaní v tejto veci nemôžu byť presvedčivé.

Odôvodnenie rozsudku krajského súdu zo 14. apríla 2011 neobsahuje odpovede na otázky podstatné pre rozhodnutie vo veci samej, a to:

„- akým spôsobom súdy zistili, že Údaje sa dotýkajú priamo V. L.,
- akým spôsobom súdy dospeli k názoru, že Údaje sú skutkovým tvrdením a nie hodnotiacim úsudkom,
- prečo a ako súdy dospeli k záveru, že Údaje sú nepravdivé,
- prečo súd nepovažuje informácie o nakupovaní obilia za údaje prevzaté od I. M. z odôvodnenia Rozsudku, Konečného rozsudku nevyplýva ako súdy dospeli k záveru, že práve Údaje sú spôsobilé neoprávnene zasiahnuť do osobnostných práv V. L. a ako tieto skutočne do jeho práv neoprávnene zasiahli,
- Prvostupňový súd ani Súd nezistili a v odôvodnení rozsudkov ani neuvádzajú, či naozaj v príčinnej súvislosti so zverejnením Článku došlo k následkom uvádzaným V. L.,
- či je v demokratickej spoločnosti nevyhnutné v danom prípade obmedziť slobodu prejavu sťažovateľa,
- či akékoľvek obmedzenie slobody prejavu je v danom prípade primerané sledovanému účelu.“

Rozsudok krajského súdu zo 14. apríla 2011 neobsahuje odpovede na uvedené otázky, ktorých „vyčerpávajúce zodpovedanie umožňuje vytvorenie právneho názoru, či je potrebné obmedziť slobodu prejavu a poskytnúť ochranu osobnostnému právu V. L. alebo naopak“.

V rozsudku krajského súdu zo 14. apríla 2011 sa tento súd nezaoberal argumentmi sťažovateľa, ktoré predložil vo svojom vyjadrení z 8. apríla 2011, predovšetkým sa nevyjadril k jeho argumentu, podľa ktorého by mal byť krajský súd viazaný výrokom z iného súdneho konania s rovnakým predmetom sporu a rovnakými účastníkmi.

Sťažovateľ v odvolaní zo 14. apríla 2009 namietal, že okresný súd predmetnú vec nesprávne právne posúdil, keď neosvedčil predpoklady na obmedzenie slobody prejavu, a napriek tomu ju obmedzil, ďalej, že nedostatočne a zmätočne odôvodnil svoj rozsudok z 26. marca 2009, pretože právne závery zjavne nevyplývali z jeho skutkových zistení, a napokon, že navrhovateľ nemá aktívnu legitimáciu v konaní.

Krajský súd sa uvedenými argumentmi sťažovateľa nezaoberal a v rozsudku zo 14. apríla 2011 sa obmedzil iba na strohé konštatovanie, že s nimi nesúhlasí.

Vo vzťahu k námietke nedostatku aktívnej legitímácie navrhovateľa v konaní sťažovateľ uviedol, že úlohou súdov zúčastnených na rozhodovaní v tejto veci bolo „posúdiť či sa predmetné Údaje týkali osoby V. L. a preto či boli spôsobilé zasiahnuť do jeho práv. Údaje vo svojej podstate konšatovali výsledky spoločností, v rámci ktorých vykonával svoju podnikateľskú činnosť V. L., ako aj iné podnikateľské aktivity spoločností V. L. pri poskytovaní verejných financií (resp. nadobudnutí Štátneho majetku). Pri posúdení existencie hmotného práva V. L. (t. j. jeho aktívnu legitímáciu) je potrebné toto právo posúdiť s možnosťou obmedzenia slobody prejavu.

Sťažovateľ namieta, že V. L. nie je nositeľom hmotného práva v zmysle § 13 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník.

Sťažovateľ nedostatok aktívnej vecnej legitímácie namietol vo svojej záverečnej reči na pojednávaní dňa 14. 04. 2011 a to s poukazom na to že nebola preukázaná, keďže Údaje neboli nepravdivé a nebolo preukázané že by sa tieto dotýkali osobnostných práv V. L. Súd v rámci svojho právneho posúdenia v Konečnom rozsudku neanalyzoval námietku nedostatku aktívnej legitímácie V. L.“.

Krajský súd v rozsudku zo 14. apríla 2011 nesprávne aplikoval Alexyho vážiacu formulu, predovšetkým pri odpovedi na prvú otázku (kto je kritizovaný) krajský súd nepovažoval osobu navrhovateľa za osobu verejne politicky známu. Tento záver krajského súdu je jednoznačne nesprávny, keďže navrhovateľ je „osoba, ktorá sa významne angažovala v privatizačnom procese, v ktorom sa odpredával štátny majetok. Zároveň je spájaná s významnými slovenskými finančnými skupinami a je považovaný za jedného z najbohatších občanov SR. Je otcom bývalého riaditeľa Slovenskej informačnej služby, a v jeho prospech sa aj angažoval. Je irelevantné, či sa V. L. v súčasnosti pohybuje v politike, alebo už nie. Jednoznačne spĺňa kritériá osoby verejného záujmu.“.

Takisto pri posúdení druhej otázky (kto kritizuje) vychádzal krajský súd z nesprávneho skutkového záveru o dennom náklade 600 000 kusov denníka S. napriek

tomu, že v spise o takomto náklade denníka neexistuje žiadny dôkaz a zo zistenia priemerného tlačeného a predaného nákladu titulov prihlásených do systému overovania nákladov tlače v jednotlivých mesiacoch roka 2002 vyplýva, že denník S. v čase vydania článku dosahoval tlačený náklad v rozsahu 70 000 – 80 000 kusov.

Krajský súd navrhovateľovi priznal morálnu aj relutárnu satisfakciu za uverejnenie údajov, ktorých nepravdivosť nebola v konaní preukázaná, a vychádzal z nesprávneho skutkového stavu o náklade denníka S.. Z vykonaného dokazovania a ním zisteného skutkového stavu podľa názoru sťažovateľa *„nie je možné konštatovať, že by na základe predmetných výrokov znížila dôstojnosť a vážnosť V. L. Je taktiež potrebné poukázať na fakt, že pán L. poukazuje v rámci zásahov do svojej osobnosti na rozsiahlu medializáciu svojej osoby a aj napriek tomu požaduje uverejnenie ospravedlnenia, ktoré vzhľadom na časový odstup nemôže v žiadnom prípade mať za výsledok satisfakciu bez ďalšieho poukázania na predmetné výroky.“*

Vo vzťahu k zverejnenému údaju o kúpe štátneho podniku M. navrhovateľom za podstatne nižšiu cenu, ako bola v tom čase jeho odhadovaná cena, sťažovateľ poukázal na to, že informácie o cene za nadobudnutie tohto podniku sa netýkali osoby navrhovateľa, ale obchodnej spoločnosti, ktorých subjektivitu je potrebné striktne oddelovať. Zverejnené údaje v sebe neobsahujú informáciu, že by navrhovateľ konal spôsobom, ktorý by verejnosť odsúdila, alebo že by konal v rozpore s právnymi predpismi, t. j. neobsahuje informácie spôsobilé zasiahnuť do cti a dôstojnosti navrhovateľa.

Vo vzťahu k zverejnenému údaju, že navrhovateľ bol súčasťou skupiny, ktorá *„ovládla G., ktorý vraj získala formou nátlaku na bývalých majiteľov“*, sťažovateľ uviedol, že uvedený údaj nie je difamačný. V ďalšom texte poukázal na nález ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 107/2010, v ktorom vyjadril súhlas s právnym názorom vyjadreným v náleze Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. II. ÚS 357/96, podľa ktorého polemické výroky zásadne vylučujú zásah do práva na ochranu osobnosti podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, pretože každý názor, stanovisko, kritika, a to dokonca nielen polemicky uvedená, je zásadne prípustná. Uvedený údaj, ktorý obsahuje polemický výraz *„vraj“*, ako

aj podmieňujúcu domnienku konania „*tí mali... podpísať*“, je potrebné posúdiť ako polemické výroky nezasahujúce do práva na ochranu osobnosti navrhovateľa.

Vo vzťahu k zverejnenému údaju, v ktorom boli vymenované spoločnosti, v štatutárnych orgánoch ktorých sedia navrhovateľ a V. L. mladší, sťažovateľ uviedol, že krajský súd tento údaj označil za nepravdivý bez toho, aby na overenie jeho pravdivosti vykonal potrebné dokazovanie, a preto ide o údaj, ktorý nie je spôsobilý zasiahnuť do osobnostných práv navrhovateľa.

Napokon vo vzťahu k údaju, podľa ktorého navrhovateľ skupoval od štátu obilie za podstatne nižšie ceny ako ostatní obchodníci na voľnom trhu, sťažovateľ uviedol, že tento údaj nie je možné posudzovať bez kontextu. Ide o údaj, resp. tvrdenie I. M., ktorý bol v tom čase poslancom Národnej rady Slovenskej republiky (verejný činiteľ). Sťažovateľ ho len parafrázoval a jeho pravdivosť, keďže ide o výrok verejného činiteľa, si novinári v zmysle konštantnej judikatúry všeobecných súdov aj Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) nemusia overovať. Uvedený údaj podľa sťažovateľa nie je nepravdivý a je nespôsobilý zasiahnuť do osobnostných práv navrhovateľa.

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vydal nález, v ktorom vysloví, že

„1. Rozsudkom Krajského súdu v Bratislave zo dňa 14. 04. 2011, č. k. 3Co 206/2009, bolo porušené právo sťažovateľa domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo sťažovateľa na slobodu prejavu v zmysle čl. 26 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Napadnutý rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3Co 206/2009 zo dňa 14. 04. 2011 sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Bratislave je povinný do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky zaplatiť sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie vo výške 10 000 EUR“, a taktiež krajský súd zaviazá nahradiť mu trovy právneho zastúpenia.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 26 ods. 1 ústavy sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené.

Podľa čl. 26 ods. 2 ústavy každý má právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným spôsobom, ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie bez ohľadu na hranice štátu. Vydávanie tlače nepodlieha povolovaciemu konaniu. Podnikanie v odbore rozhlasu a televízie sa môže viazať na povolenie štátu. Podmienky ustanoví zákon.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže

ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V sťažnosti sťažovateľ namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy v spojení s čl. 46 ods. 1 ústavy rozsudkom krajského súdu zo 14. apríla 2011. Argumenty sťažovateľa, ktorými odôvodňuje porušenie v sťažnosti označených práv, možno v podstate rozdeliť do dvoch smerov, a to na:

a) argumenty, ktorými sťažovateľ namieta arbitrárnosť, zmätočnosť a neodôvodnenosť odôvodnenia rozsudku krajského súdu zo 14. apríla 2011 v predmetnej veci vo vzťahu k jeho prvému výroku, ktorým krajský súd potvrdil prvý výrok rozsudku okresného súdu z 26. marca 2009, ktorým bola sťažovateľovi uložená povinnosť uverejniť ospravedlnenie sa navrhovateľovi,

b) argumenty, ktorými sťažovateľ namieta arbitrárnosť, zmätočnosť a neodôvodnenosť odôvodnenia rozsudku krajského súdu zo 14. apríla 2011 v predmetnej veci vo vzťahu k druhému a tretiemu výroku, ktorým krajský súd zmenil druhý výrok rozsudku okresného súdu z 26. marca 2009, ktorým bola žaloba navrhovateľa zamietnutá.

K argumentácii uvedenej v bode a) súvisiacej s namietanou arbitrárnosťou rozsudku krajského súdu zo 14. apríla 2011 vo vzťahu k prvému výroku, ktorým potvrdil rozsudok okresného súdu z 26. marca 2009 vo výroku, ktorým bola navrhovateľovi uložená povinnosť uverejniť ospravedlnenie, podľa ktorej:

- právny záver súdov zúčastnených na rozhodovaní v predmetnej veci nevyplýva zo skutkových zistení, pretože v konaní nebolo preukázané, že zverejnené informácie sú skutočne nepravdivé,

- krajský súd v odôvodnení rozsudku nesprávne skonštatoval, že z obsahu článku nevyplýva úmysel, pre ktorý mal byť článok uverejnený, hoci z výpovedí svedka R. K. a právneho zástupcu navrhovateľa v jeho záverečnej reči je podľa sťažovateľa zrejmé, že účelom článku bola „časová spojitosť so zatknutím syna V. L. a jeho financovanie v zahraničí“,

- zo skutkových zistení súdov zúčastnených na rozhodovaní v predmetnej veci nie je možné logicky dospieť k záveru, že skutkový základ pre uvedené články bol nepravdivý, a preto došlo k neoprávnenému zásahu do práv navrhovateľa,

- v konaní nebolo preukázané, či výlučne a v priamom dôsledku uverejnenia predmetného článku mohlo dôjsť k zásahu do práv navrhovateľa,

- zistenia, či zverejnené údaje sú nepravdivé a v príčinnej súvislosti s ich zverejnením došlo k neoprávnenému zásahu do práv navrhovateľa, sú základné a podstatné pre rozhodnutie vo veci, avšak súdmi zúčastnenými na rozhodovaní v predmetnej veci neboli dostatočne preukázané, resp. zistené,

- krajský súd sa nedostatočne v odôvodnení svojho rozhodnutia vysporiadal s obranou sťažovateľa, v ktorej argumentoval, že okresný súd neosvedčil predpoklady na obmedzenie slobody prejavu, nepodložil dostatočne svoje právne závery skutkovými zisteniami a nepreskúmal aktívnu legitimáciu navrhovateľa, pretože zverejnené údaje vo svojej podstate konštatovali výsledky spoločností, v rámci ktorých vykonával svoju podnikateľskú činnosť navrhovateľ, ako aj iné podnikateľské aktivity spoločností navrhovateľa pri poskytovaní verejných financií.

Sťažovateľ namietal právne posúdenie veci krajským súdom. Podľa jeho názoru v danom prípade vôbec k zásahu do základného práva navrhovateľa na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti a dobrej povesti a na ochranu mena nedošlo, pretože predmetný článok obsahoval informácie, ktorých nepravdivosť nebola v konaní preukázaná.

V prípadnom konflikte slobody prejavu na jednej strane (čl. 26 ods. 1 ústavy) a základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena na strane druhej (čl. 19 ods. 1 ústavy) mali konajúce súdy v okolnostiach jeho kauzy uprednostniť slobodu prejavu pred ochranou osobnosti navrhovateľa a zvážiť nevyhnutnosť opatrení prijatých na účely obmedzenia slobody prejavu. V tejto súvislosti sťažovateľ argumentoval aj poukazom na viaceré rozhodnutia ESLP.

Ústavný súd konštatuje, že konflikt dvoch už uvedených ústavou chránených hodnôt nie je možné vzhľadom na ich povahu vyriešiť normatívne, t. j. na všeobecnej úrovni pre

každý jednotlivý prípad. Je tak úlohou orgánov aplikácie práva, predovšetkým všeobecných súdov, aby pri prerokovávaní konkrétneho sporu zisťovaním miery dôležitosti oboch v kolízii stojacich ústavných hodnôt dospeli k záveru o potrebe uprednostnenia jednej z nich. To korešponduje s už judikovaným názorom ústavného súdu, podľa ktorého všetky základné práva a slobody sa chránia len v takej miere a rozsahu, dokiaľ uplatnením jedného práva alebo slobody nedôjde k neprimeranému obmedzeniu, či dokonca popretiu iného práva alebo slobody (IV. ÚS 256/07). Ak záver všeobecných súdov plynúci z porovnávania dvoch ústavou chránených hodnôt nie je arbitrárny alebo zjavne neodôvodnený, a tak súčasne ústavne neutržateľný, nemá ústavný súd dôvod zasahovať doň. Ústavný súd totiž v zmysle svojej ustálenej judikatúry nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, s výnimkou ich arbitrárnosti alebo zjavnej neodôvodnenosti majúcej za následok porušenie základného práva (obdobne napr. I. ÚS 13/00, III. ÚS 151/05, III. ÚS 344/06). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy (I. ÚS 13/01, I. ÚS 120/04).

Podľa judikatúry ESLP, ktorú ústavný súd konštantne zohľadňuje vo svojej rozhodovacej činnosti, sloboda prejavu predstavuje jeden zo základných pilierov demokratickej spoločnosti a jednu zo základných podmienok jej rozvoja a seberealizácie jednotlivca. Uplatňuje sa nielen vo vzťahu k „informáciám“ a „myšlienkam“, ktoré sa prijímajú priaznivo, resp. sa pokladajú za neurážlivé a neutrálne, ale aj k tým, ktoré urážajú, šokujú alebo znepokojujú štát alebo časť obyvateľstva. Vyžaduje si to pluralizmus, znášanlivosť a veľkorysosť, bez ktorých nemožno hovoriť o „demokratickej spoločnosti“ (Handyside v. Spojené kráľovstvo, sťažnosť č. 5493/72, rozsudok zo 7. decembra 1976, § 49).

V niektorých situáciách však musí sloboda prejavu ustúpiť. Limitačné klauzuly v čl. 26 ods. 4 ústavy explicitne uvádzajú dôvody obmedzenia slobody prejavu, pričom ide o obmedzenia, ktoré musia zodpovedať vždy demokratickému charakteru spoločnosti („opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné“). Dôvodom takéhoto obmedzenia môže byť aj „ochrana práv a slobôd iných“, teda okrem iného aj záruky vyplývajúce zo základného práva na ochranu osobnosti v rozsahu garantovanom v čl. 19 ústavy a konkretizovanom najmä v § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, ktoré chránia súkromné osoby pred neoprávnenými zásahmi zo strany iných súkromných osôb (vrátane navrhovateľa) alebo štátu (m. m. IV. ÚS 107/2010).

Keďže rozsudkom krajského súdu zo 14. apríla 2011 bol sčasti potvrdený rozsudok okresného súdu z 26. marca 2009, ktorým bola sťažovateľovi uložená povinnosť uverejniť v denníku S. text ospravedlnenia navrhovateľovi a sčasti bol uvedený rozsudok zmenený, keď okrem iného v časti nemajetkovej ujmy zamietajúci výrok okresného súdu krajský súd zmenil a navrhovateľovi priznal nemajetkovú ujmu v sume 7 000 €, ako aj zaviazal sťažovateľa zaplatiť navrhovateľovi trovy konania a trovy právneho zastúpenia, je nepochybné, že rozhodnutiami všeobecných súdov došlo k zásahu do ústavou garantovanej slobody prejavu sťažovateľa, t. j. došlo k jej obmedzeniu. Úlohou ústavného súdu bolo posúdiť, či v danom prípade išlo z ústavného hľadiska o akceptovateľné obmedzenie slobody prejavu.

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že obmedzenie akéhokoľvek základného práva alebo slobody, a teda aj slobody prejavu možno považovať za ústavne akceptovateľné len vtedy, ak ide o obmedzenie, ktoré bolo ustanovené zákonom, resp. na základe zákona, zodpovedá niektorému ustanovenému legitímnemu cieľu a je nevyhnutné v demokratickej spoločnosti na dosiahnutie sledovaného cieľa, t. j. ospravedlňuje ho existencia naliehavej spoločenskej potreby a primerane (spravodlivo) vyvážený vzťah medzi použitými prostriedkami a sledovaným cieľom, t. j. musí ísť o obmedzenie, ktoré je v súlade so zásadou proporcionality (m. m. I. ÚS 4/02, I. ÚS 36/02, I. ÚS 193/03).

V danom prípade išlo nepochybne o obmedzenie slobody prejavu sťažovateľa na zákonom podklade, ktorý tvorili ustanovenia § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, pričom zároveň išlo o obmedzenie, ktoré sledovalo ochranu práva na súkromie, resp. práva na ochranu osobnosti navrhovateľa, čo nepochybne možno považovať za legitímny cieľ. Za týchto okolností bolo z hľadiska ústavnej akceptovateľnosti namietaného rozsudku krajského súdu kľúčové posúdiť, či bol zásah do slobody prejavu sťažovateľa primeraný, t. j. či zodpovedal zásade proporcionality.

Ústavný súd preto pristúpil k preskúmaniu proporcionality medzi zásahom do slobody prejavu sťažovateľa a ústavnými garanciami práva na súkromie navrhovateľa. Na ten účel, obdobne ako v iných porovnateľných prípadoch (napr. II. ÚS 152/08, II. ÚS 326/09), ústavný súd vykonal test proporcionality založený na hľadaní odpovedí na otázky KTO, O KOM, ČO, KDE, KEDY a AKO v danom prípade „hovoril“ (uverejnil informáciu).

1. KTO zásah do práva na ochranu osobnosti (práva na súkromie) vykonal

Z judikatúry ESLP vyplýva, že privilegované postavenie z hľadiska ochrany slobody prejavu patrí novinárom a masmédiám, a to zvlášť pri informovaní o veciach verejného záujmu (napr. rozsudok ESLP Prager a Oberschlick v. Rakúsko z 26. apríla 1995, sťažnosť č. 1594/90 alebo rozsudok ESLP Bladet Tromso a Stensaas proti Nórsku z 20. mája 1999, sťažnosť č. 21980/93). Novinári majú (sociálnu) povinnosť poskytovať informácie a myšlienky týkajúce sa všetkých záležitostí verejného záujmu a verejnosť má právo takéto informácie dostať. Novinárom je dokonca umožnené používať určitú mieru prehánania a provokácie (Perna c/a Taliansko). Ústavný súd akceptuje uvedený prístup ESLP, a to nielen z dôvodu jeho autority, ale hlavne z presvedčivosti jeho argumentácie. Vo vzťahu k uvedenému ústavný súd ešte podotýka, že v predmetnej veci je sťažovateľ vydavateľom denníka S., v ktorom bol inkriminovaný článok uverejnený. Sťažovateľ je v danom prípade teda „nositeľom“ slobody prejavu, a preto sa na neho vzťahuje zvýšená ochrana (privilegované postavenie) poskytovaná novinárom, resp. masmédiám, ktorú bolo potrebné pri rozhodovaní predmetnej veci zo strany všeobecných súdov primeraným spôsobom zohľadniť.

2. O KOM bol inkriminovaný článok a do koho osobnostnej sféry zasahoval

Dôsledkom snahy o podporu výmeny názorov o verejne zaujímavých témach je aj kategorizácia osôb, ktorých sa informácie uvedené v tlači týkajú a do ktorých osobnostnej sféry negatívne zasahujú, resp. môžu zasahovať. Hranice akceptovateľnosti šírenia informácií týkajúcich sa osobnostnej sféry sú najširšie u politikov a najužšie u „bežných“ občanov. Na druhej strane ústavný súd v tejto súvislosti zdôrazňuje aj skutočnosť, že poslaním tlače je nepochybne šíriť informácie a myšlienky o otázkach verejného záujmu, pričom zároveň je nespochybniteľným právom verejnosti takéto informácie prijímať (dostať).

Podľa sťažovateľa dospel krajský súd v rozsudku zo 14. apríla 2011 k nesprávnemu záveru, keď navrhovateľa nepovažoval za osobu verejne politicky známu, pretože navrhovateľ *„je osoba, ktorá sa významne angažovala v privatizačnom procese, v ktorom odpredával štátny majetok. Zároveň je spájaná s významnými finančnými slovenskými skupinami a je považovaný za jedného z najbohatších občanov SR. Je otcom bývalého riaditeľa Slovenskej informačnej služby, a v jeho prospech sa angažoval. Je irelevantné, či sa V. L. v súčasnosti pohybuje v politike, alebo už nie. Jednoznačne spĺňa kritériá osoby verejného záujmu.“*

Pri posudzovaní skutočnosti, či navrhovateľ patril medzi osoby verejne známe, u ktorých je miera akceptovateľnosti kritiky vyššia než u bežných občanov, je potrebné vziať do úvahy, že navrhovateľ v minulosti pôsobil dlhšie obdobie v politike, t. j. bol osobou verejne známou, zastával viaceré verejné funkcie a známe sú aj jeho podnikateľské aktivity. Zároveň je však potrebné v tejto súvislosti zohľadniť, že v politike v čase zverejnenia článku už dlhšie obdobie nepôsobil a neprezentoval sa v médiách, no a napokon je v tejto súvislosti potrebné prihliadnuť aj na to, že je osobou blízkou osoby nepochybne verejne známej, resp. osoby verejného záujmu (syn navrhovateľa) a rozoberanie niektorých otázok verejného záujmu súvisiacich priamo s činnosťou, resp. životom osoby vo verejnom živote, je potrebné považovať za legitímnu realizáciu práva na slobodu prejavu, ktorú je povinný strpieť. Po zvážení všetkých uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že navrhovateľa v čase zverejnenia predmetného článku už nebolo možné považovať za osobu verejne známu, a aj keď nepatril ani do kategórie „bežný občan“, miera

akceptovateľnosti kritiky u neho v dôsledku realizácie práva na slobodu prejavu bola nižšia než u osoby verejného záujmu.

V súvislosti s argumentáciou sťažovateľa týkajúcou sa nedostatku aktívnej legitímácie navrhovateľa na podanie žaloby ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že informácie uvedené v predmetnom článku nevytvárali obraz o činnosti v ňom spomínaných obchodných spoločností (ich spoľahlivosti, profesionalite, dôslednosti, serióznosti, zodpovednosti či odbornosti), a preto ich zverejnením ani nemohlo dôjsť k porušeniu práva na dobrú povesť spomínaných obchodných spoločností. Naopak, inkriminovaný článok sa nepochybne týkal navrhovateľa, vytváral obraz nielen o jeho majetkových pomeroch, ale aj o spôsobe nadobudnutia tohto majetku, navrhovateľ bol v ňom označený plným menom, a preto bol uvedený článok aj podľa názoru ústavného súdu objektívne spôsobilý svojím obsahom vyvolať negatívny zásah do osobnostnej sféry navrhovateľa.

3. ČO bolo obsahom inkriminovaného článku

Pri posudzovaní proporcionality medzi slobodou prejavu a právom na ochranu osobnosti sa ústavný súd zameril aj na obsah prejavu sťažovateľa, ktorý mal spôsobiť neprípustný zásah do osobnostných práv navrhovateľa.

Vo vzťahu k uverejnenému článku sťažovateľ argumentoval tým, že nepravdivosť jednotlivých údajov v ňom nebola v konaní preukázaná, napriek tomu bol krajským súdom zviazaný uverejniť ospravedlnenie navrhovateľovi.

Prvý z uverejnených údajov, podľa ktorého navrhovateľ spolu so štyrmi partnermi nadobudol štátny podnik M. za približne tretinovú cenu jeho reálnej hodnoty, sa dotýkal právnickej osoby, resp. obchodnej spoločnosti, ktorá tento podnik nadobudla, ktorej subjektivitu je potrebné oddeľovať od subjektivity sťažovateľa, a navyše uvedený údaj v sebe neobsahoval žiadnu informáciu o odsúdeniahodnom konaní navrhovateľa, resp. o tom, že by konal v rozpore s právnymi predpismi.

Vo vzťahu k uverejnenému údaju, podľa ktorého navrhovateľ patril ku skupine, ktorá získala formou nátlaku na bývalých majiteľov G., sťažovateľ poukázal na to, že obsahoval polemické výrazy, čo v súlade s judikatúrou Ústavného súdu Českej republiky (II. ÚS 357/96) vylučuje zásah do práva na ochranu osobnosti navrhovateľa.

Vo vzťahu k zverejnenému údaju, podľa ktorého navrhovateľ kupoval obilie zo štátnych hmotných rezerv za nižšie ceny, a to bol dôvod profitovania jeho „mlynov“, poukázal na skutočnosť, že ide o tvrdenie I. M., ktorý bol v čase jeho zverejnenia poslancom Národnej rady Slovenskej republiky, čiže verejným činiteľom, a preto si pravdivosť tohto tvrdenia nemusel overovať. Navyše poukázal na to, že v konaní bolo preukázané, že ceny obilia na burze boli v rozhodnom čase skutočne vyššie než tie, za ktoré obchodníci nakupovali obilie zo štátnych hmotných rezerv.

Ústavný súd sa stotožňuje s právnym záverom súdov zúčastnených na rozhodovaní v tejto veci, podľa ktorého *„V prejednávacom prípade došlo k porušeniu práva na ochranu osobnosti žalobcu, keď skutkové tvrdenia boli objektívne spôsobilé spôsobiť mu ujmu pred inými subjektmi a mohli vyvolať znevažujúci dojem.“*. Uvedený článok, ako aj jednotlivé údaje v ňom uvedené, za ktoré bol sťažovateľ zaviazaný ospravedlniť sa, v rozumne zmýšľajúcom čitateľovi evokovali dojem, resp. viedli ho k záveru, že navrhovateľ sa v minulosti opakovane dopustil minimálne nekalého konania, ktorým sa obohatil na úkor majetku štátu alebo iných osôb. Konštatácia získania majetku v dôsledku nekalého konania na úkor majetku štátu, resp. majetku „všetkých“, vo verejnosti jednoznačne pôsobí difamačne a vykresľuje celkový obraz navrhovateľa v nepriaznivom svetle. V predmetnom konaní na druhej strane sťažovateľ nepredložil žiadne dôkazy, resp. nepoukázal na žiadne reálne skutkové okolnosti, na základe ktorých by mohol dospieť k záverom, ktoré vyslovil v uvedenom článku, nieto ešte dokázať ich pravdivosť.

V súvislosti s obranou, v ktorej sťažovateľ tvrdil, že použitie polemických výrazov v texte výroku vylučuje zásah do práva na ochranu osobnosti, je potrebné povedať, že každá informácia zverejnená o konkrétnej osobe, ktorá sa môže dotýkať jej osobnostných práv (povesti), by mala mať určitý skutkový základ, z ktorého ju je možné vyvodiť. V prípade, ak zverejnené informácie je možné považovať len za „špekulácie“ bez skutkového základu, ktoré navyše vytvárajú negatívny obraz verejnosti o dotknutej osobe, potom aj v prípade použitia polemických výrazov pri realizácii práva na slobodu prejavu možno do práva na ochranu osobnosti tejto osoby zasiahnuť, tak ako tomu bolo aj v prípade navrhovateľa.

Sťažovateľ v rámci svojej argumentácie poukazuje na to, že Ústavný súd Českej republiky v náleze sp. zn. II. ÚS 357/96 z 10. decembra 1997 riešil realizáciu práva slobody prejavu v súvislosti s polemicky vyjadrením názoru na skutkové okolnosti pravdivo opísané

v článku a následne dospel k právnemu záveru, na ktorý odkazuje ústavný súd v rozhodnutí vo veci sp. zn. IV. ÚS 107/2010, podľa ktorého polemické výroky zásadne vylučujú zásah do práva na ochranu osobnosti podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, pretože každý názor, stanovisko, kritika, a to dokonca nielen polemicky uvedená, je zásadne prípustná, pretože sloboda prejavu je jednou z najdôležitejších zásad demokratickej spoločnosti.

V preskúvanom prípade však zjavne išlo o odlišné skutkové okolnosti, v ktorých nešlo o vyjadrenie polemického názoru, ale použitie polemického slova „údajne“ pred opísaním skutkových okolností, ktoré obviňujú navrhovateľa z minimálne nekalého konania (nátlaku na obchodných partnerov) bez toho, aby sťažovateľ disponoval dostatkom indícií na to, aby mohol veriť v pravdivosť svojich tvrdení.

4. KDE bol inkriminovaný článok uverejnený

Užitočným kritériom pri posudzovaní zásahu do slobody prejavu je miesto zaznenia či uverejnenia sporných výrokov. Vo všeobecnosti platí, že čím hromadnejšie sa informácia distribuuje, tým vyššia je ochrana osobnostných práv. Sporný článok bol uverejnený v denníku S., ktorý má celoslovenskú pôsobnosť a vysoký náklad, nie však v televízii či v inom elektronickom médiu, ktoré treba z hľadiska tohto kritéria posudzovať prísnejšie.

V danom prípade je však nutné vnímať kritérium miesta zaznenia sporných výrokov v spojení s kritériom ich autora. Ak je ich autorom novinár, tak jeho privilegované postavenie do určitej miery neutralizuje kritérium miesta ich zaznenia (m. m. IV. ÚS 139/2010).

5. KEDY bol inkriminovaný článok uverejnený

Sťažovateľ v konaní pred všeobecnými súdmi poukázal na skutočnosť, že článok bol uverejnený po zatknutí syna navrhovateľa v Juhoafrickej republike (k zatknutiu došlo 14. júla 2002 a článok bol uverejnený 23. septembra 2002) s cieľom poukázať na financovanie jeho činnosti, resp. života v zahraničí. Časová spojitosť so zatknutím syna navrhovateľa by síce mohla poukazovať na napísanie článku sťažovateľom s úmyslom ním tvrdným, avšak samotný obsah uvedeného článku, v ktorom sú bez relevantného skutkového základu vyslovené pri „mapovaní“ majetku navrhovateľa vecné závery škandalizujúce jeho osobu, uvedený úmysel nepreukazuje.

6. AKO boli informácie v inkriminovanom článku formulované

Európsky súd pre ľudské práva pri posudzovaní limitov slobody prejavu starostlivo rozlišuje medzi faktmi a hodnotiacimi úsudkami. Existenciu faktov možno preukázať, zatiaľ čo otázka pravdivosti hodnotiacich úsudkov nepripúšťa dôkazy (Lingens c. Rakúsko, spomínaný rozsudok; obdobne Feldek c. Slovenská republika, rozsudok z 12. júla 2001). Aj keď hodnotiaci úsudok vzhľadom na svoj subjektívny charakter vylučuje dôkaz pravdy, musí vychádzať z dostatočného faktického základu (Jerusalem c. Rakúsko, rozsudok z 27. februára 2001). Z uvedeného vyplýva, že ak v konkrétnom prípade sú z hľadiska ústavnej akceptovateľnosti posudzované hodnotiace úsudky, tak je ochrana výrokov takéhoto charakteru z hľadiska slobody prejavu s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu intenzívnejšia ako v prípade uverejnenia faktov (skutkových tvrdení), ktoré sa môžu ukázať neskôr ako nepravdivé.

Ústavný súd sa rozsudkom okresného súdu z 26. marca 2009 zaoberal len v rozsahu, v akom na jeho odôvodnenie poukázal krajský súd v rozsudku zo 14. apríla 2011, podľa ktorého *« Zásah do práva na ochranu osobnosti je konanie smerujúce k určitej zmene oproti súčasnému stavu. Zásah musí znamenať zmenu súčasného stavu k horšiemu.*

Neoprávneným zásahom do práva na ochranu osobnosti je každé konanie či opomenutie, ktoré zasahuje do práv fyzickej osoby chránených zákonom a je v rozpore s povinnosťou zdržať sa zásahu stanovenou právnym poriadkom.

Podstata porušenia práva na ochranu osobnosti spočíva v akomkoľvek tvrdení, ktoré je schopné objektívne poškodiť oprávnené záujmy fyzickej osoby.

Účelom poskytnutia primeraného zadosťučinenia je poskytnúť fyzickej osobe za neoprávnený zásah do jej osobných práv primerané zadosťučinenie.

Žalobca v konaní preukázal, že došlo uverejnením predmetného textu článku k takému zásahu, ktorý bol schopný objektívne poškodiť vážnosť žalobcu v spoločnosti.

Žalobcom označené konanie podľa názoru súdu možno považovať za konanie objektívne spôsobilé privodiť ujmu na právach žalobcu chránených ustanovením § 11 Občianskeho zákonníka.

V prejednávacom prípade došlo k porušeniu práva na ochranu osobnosti žalobcu, keď skutkové tvrdenia boli objektívne spôsobilé spôsobiť mu ujmu pred inými subjektmi a mohli vyvolať znevažujúci dojem.

Žalovaný v priebehu konania nepreukázal, že tvrdenia uvedené v predmetnom článku boli pravdivé, naopak, žalobca preukázal ich nepravdivosť.

Dôkaznú povinnosť na preukázanie pravdivosti tvrdení mal žalovaný ako ten, kto do osobnosti žalobcu zasiahol.

Súd vzal do úvahy skutočnosť, že je potrebné rešpektovať určité špecifiká bežnej periodickej tlače určenej pre širokú verejnosť, teda v určitých prípadoch je potrebné rešpektovať určité zjednodušenia, a nie je možné trvať na úplnej presnosti skutkových tvrdení. Na druhej strane, vždy sa musí brať do úvahy celkové vyznenie určitej informácie tak, aby táto informácia zodpovedala pravde.

Súd vyhodnotil vykonané dôkazy podľa § 132 Občianskeho súdneho poriadku jednotlivo i v ich vzájomných súvislostiach.

Dospel k záveru, že žaloba žalobcu je čiastočne dôvodná v časti, ktorou sa domáhal voči žalovanému ospravedlnenia. Preto žalobe v tejto časti vyhovel.

Súd žalobu zamietol v časti, ktorou sa žalobca domáhal voči žalovanému ospravedlnenia za uverejnený údaj, že „... v štatutárnych orgánoch B., s. r. o. sedí V. L. starší... Žalobca nepreukázal, že uverejnený údaj je nepravdivý a že bol spôsobilý zasiahnuť do jeho práva na ochranu osobnosti

Rovnako súd žalobu zamietol aj v časti nároku na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 33.193,92 eur (1.000.000,- Sk), pretože žalobca taký nárok nepreukázal.

Žalobca sa domáhal voči žalovanému ospravedlnenia za údaje uverejnené dňa 23. 09. 2002 v prílohe denníka S. v článku s názvom „Milionársky klan L.“.

Išlo o nasledovný text: „Prvý veľký biznis sa L. podaril v roku 1992, keď získal štátny podnik M. Hoci sa cena tohto mlyna odhadovala na viac než miliardu korún, bývalému členovi vlády ho so štvoricou partnerov štát odklepol za približne tristo miliónov korún.“.

Súd uložil žalovanému povinnosť sa za tento údaj uverejnený v článku ospravedlniť, keď v konaní žalovaný nepreukázal pravdivosť svojho tvrdenia, teda nepreukázal, že hodnota mlyna sa odhadovala na viac než milión korún. Žalovaný nepredložil žiadne

doklady na preukázanie pravdivosti tohto tvrdenia a ani na vykonanie takého dokazovania neodkázal.

Svedkyňa D. M. ako spoluautorka článku uviedla, že táto informácia bola verejne dostupná, viackrát zverejnená v médiách.

Žalobca naopak predložil znalecký posudok číslo 97/92 vypracovaný znaleckým ústavom I. vo veci trhového ohodnotenia majetku P. š. p. P., z ktorého vyplýva, že trhovú hodnotu podniku bola stanovená na sumu 266,8 milióna Kčs.

Podľa názoru súdu uverejnený údaj, ktorého pravdivosť nebola preukázaná, bol objektívne spôsobilý zasiahnuť do práva žalobcu na ochranu osobnosti.

Predmetné tvrdenie bez akýchkoľvek relevantných podkladov či dôkazov priamo uvádza, že k získaniu štátneho podniku M. došlo netransparentným spôsobom za zvýhodnených podmienok na strane žalobcu – približne za jednu tretinu skutočnej ceny, čo je považované v spoločnosti za negatívne a neprijateľné.

Podľa ďalšej časti článku „Táto skupina ovládla aj gemerský mlyn, ktorý vraj získala formou nátlaku na bývalých majiteľov. Tí mali pod psychickým nátlakom podpísať zápisnicu, že odstupujú od zmluvy s Fondom národného majetku.“

V konaní nebola preukázaná pravdivosť tohto údajja, preto súd uložil žalovanému povinnosť ospravedlniť sa za tento údaj uvedený v článku. Uverejnenie tohto údajja bolo spôsobilé zasiahnuť do práva žalobcu na ochranu osobnosti, nakoľko ide o závažné obvinenie, ktoré odhliadnuc od možných trestnoprávných konzekvencií) je vo všeobecnosti vnímané negatívne a preto je odsúdeniahodné.

Podľa ďalšej časti článku „Tieto mlyny profitovali, práve vďaka špeciálnemu zaobchádzaniu zo strany FNM a ministerstiev. Kým L. so spoločníkmi kupoval obilie od štátu v hodnote tristotísícšesto korún za tonu, ostatní za ňu platili na voľnom trhu vyše päťtisíc“.

Pravdivosť tohto údajja nebola v konaní preukázaná.

Súd sa nestotožnil s tvrdením žalovaného, že išlo o citáciu politika I. M., ktorá bola uverejnená v periodiku D., a že nejde o nepravdivý údaj ani pravdu skresľujúci údaj, ale o hodnotiaci úsudok I. M.

Prevzatie údajov z iného zdroja – v danej veci z iného uverejneného článku, nezaväzuje autora článku povinnosťou overiť si pravdivosť údajov. V tomto prípade ani nešlo o hodnotiaci úsudok autora, ale o fakt, pravdivosť ktorého bolo možné si overiť.

Svedkyňa Ing. K. H., bývalá zamestnankyňa Š. uviedla, že cena obilia bola stanovená podľa predpisov a nemohlo sa stať, aby obilie bolo predané niekomu za vyššiu či nižšiu cenu.

Tento údaj za situácie, keď jeho pravdivosť nebola preukázaná, bol spôsobilý zasiahnuť do právom chráneného záujmu žalobcu na ochranu osobnosti, nakoľko z neho možno vyvodíť záver o neoprávnených výhodách žalobcu.»

Podľa ústavného súdu v predmetnej veci nie je dôležité teoretické zaradenie uverejnených výrokov na fakty alebo hodnotiace súdy, ktoré je v praxi často obtiažne rozlíšiť, lebo mnohé výroky pôsobia „hybridne“, t. j. môžu byť faktom i hodnotovým súdom. V predmetnom prípade krajský súd dospel k záveru, že v konaní sťažovateľ nepreukázal, že by disponoval dostatočnými podkladmi, na základe ktorých by dospel k uvedeným výrokom, t. j. aj v prípade, ak by sa uvedené výroky považovali za hodnotové súdy, ich zverejnením by došlo k porušeniu práva na ochranu osobnosti navrhovateľa, pretože nevychádzajú z dostatočného skutkového základu. Z uvedeného vyplýva, že ústavný súd sa plne stotožňuje so záverom krajského súdu, podľa ktorého uvedeným článkom a v ňom zverejnenými výrokmi došlo k zásahu do práva navrhovateľa na ochranu osobnosti.

S ohľadom na uvedené ústavný súd v závere konštatuje, že v posudzovanej veci sťažovateľ, ktorý má ako vydavateľ denníka S. pri ochrane slobody prejavu v zmysle judikatúry ESLP i ústavného súdu privilegované postavenie, uverejnil v tomto periodiku články, ktoré sa týkali legitímnych otázok verejného záujmu – otázka financovania činnosti, resp. života osoby verejne činnej. Ústavný súd rovnako ako judikatúra ESLP nepopiera právo novinára dopustiť sa aj určitého zjednodušenia, či dokonca nepresnosti, avšak za súčasného rešpektovania zásady, že uverejnenie informácií v relevantnom čase zodpovedalo reálne existujúcim skutočnostiam (porovnaj k tomu napr. nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 156/99). Táto zásada však v uvedenom prípade zo strany sťažovateľa dodržaná nebola.

Za daných okolností možno podľa názoru ústavného súdu z ústavného hľadiska akceptovať záver krajského súdu, že pri konflikte slobody prejavu a práva na ochranu osobnosti bolo v danom prípade potrebné uprednostniť ochranu práva na ochranu osobnosti navrhovateľa, t. j. že sťažovateľ uverejnením uvedeného článku prekročil ústavou mu garantovanú slobodu prejavu a neprípustným spôsobom zasiahol do osobnostných práv navrhovateľa.

Obsah odôvodnenia rozsudku krajského súdu zo 14. apríla 2011 z pohľadu námietok sťažovateľa týkajúcich sa jeho arbitrárnosti v časti, v ktorej potvrdil rozsudok okresného súdu z 26. marca 2009, je podľa ústavného súdu možné považovať za zrozumiteľný a jasný, plne rešpektujúci požiadavky čl. 46 ods. 1 ústavy, krajský súd sa v ňom vysporiadal so všetkými zásadnými otázkami podstatnými pre rozhodnutie o existencii zásahu, ako aj s obranou sťažovateľa ústavne dostatočne konformným spôsobom.

Na základe už uvedených skutočností ústavný súd po predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 uvedeného zákona ako zjavne neopodstatnenú.

K argumentácii uvedenej v bode b), ktorými sťažovateľ namieta arbitrárnosť, zmätočnosť a neodôvodnenosť odôvodnenia rozsudku krajského súdu zo 14. apríla 2011 v predmetnej veci vo vzťahu k druhému a tretiemu výroku, ktorým krajský súd zmenil druhý výrok rozsudku okresného súdu z 26. marca 2009, ktorým bola žaloba navrhovateľa zamietnutá, podľa ktorej:

- krajský súd zmenil rozsudok v časti ospravedlnenia za výrok, „že v *štatutárnych orgánoch B., s. r. o., sedí V. L. starší*“, tento údaj nie je ako celok nepravdivý, pretože Ing. V. L. bol do 17. októbra 2002 konateľom uvedenej spoločnosti a od 18. októbra 2002 po zmene jej právnej formy zastával v nej funkciu predsedu predstavenstva,

- zásah do osobnostnej sféry, resp. zníženie vážnosti osoby navrhovateľa, konštatoval krajský súd na základe výpovedí svedkýň, ktoré popisali nepriaznivé vnímanie jeho osoby

medzi jeho zamestnancami, partnermi a rodinou, avšak samy obchodné kontakty s navrhovateľom neprerušili na základe uverejneného článku,

- súdy zúčastnené na rozhodovaní v predmetnej veci nezistili, či došlo k neoprávnenému zásahu do práv navrhovateľa a či sú dané predpoklady na obmedzenie slobody prejavu,

- krajský súd priznal navrhovateľovi morálnu, ako aj relatívnu satisfakciu za uverejnenie údajov, ktoré nie sú nepravdivé, resp. ich nepravdivosť nebola preukázaná, a vychádzal z nesprávneho skutkového zistenia o náklade denníka S. (krajský súd v odôvodnení rozsudku zo 14. apríla 2011 vychádzal z nesprávneho skutkového záveru o dennom náklade denníka S. v počte 600 000 ks, pritom však tlačný náklad tohto denníka v jednotlivých mesiacoch roku 2002 bol v čase vydania článku v rozsahu 70 000 ks – 80 000 ks),

- pokiaľ pre priznanie a určenie sumy náhrady nemajetkovej ujmy bolo určujúce práve skutkové zistenie krajského súdu týkajúce sa nákladu denníka S., potom v rozsudku uvedený 9-krát väčší rozsah nákladu denníka S., než v skutočnosti v tomto období dosahoval, znamená, že krajský súd dospel vychádzajúc z nesprávnych skutkových zistení k nesprávne právnemu záveru týkajúcemu sa nemajetkovej ujmy,

- v predmetnej veci neboli splnené predpoklady obmedzenia slobody prejavu sťažovateľa a tam, kde test ústavnej konformity obmedzenia slobody prejavu súdy zúčastnené na rozhodovaní v tejto veci vykonali, sú ich závery nesprávne, negujú podstatu a zmysel práva na slobodu prejavu,

- rozhodnutie neobsahuje dôvody, pre ktoré by bolo možné konštatovať, že k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv navrhovateľa došlo zverejnením článku, a preto spôsob obmedzenia slobody prejavu sťažovateľa nemožno považovať za nevyhnutný a primeraný sledovanému účelu o to viac, že navrhovateľ je osoba verejne činná, ktorá musí zniesť vyššiu mieru zásahov do osobnostných práv.

V súvislosti s touto argumentáciou sťažovateľa ústavný súd poukazuje na § 238 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej.

Z uvedeného vyplýva, že sťažovateľ disponuje dostupným a účinným prostriedkom nápravy ním namietaného porušenia označených práv, o ktorom je v konečnom dôsledku oprávnený rozhodnúť všeobecný súd. Vzhľadom na princíp subsidiarity, podľa ktorého rozhoduje ústavný súd o individuálnych sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb vo veci namietaného porušenia ich základných práv alebo slobôd v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd (čl. 127 ods. 1 ústavy), nie je vo vzťahu k predmetnému konaniu daná právomoc ústavného súdu.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd po predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 uvedeného zákona pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie a rozhodnutie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. októbra 2011